

Kartki z życzeniami. Zanikająca tradycja świąteczna

Wysyłanie pocztówek to zwyczaj, który powoli zanika, a jeszcze pół wieku temu wiadomość przesłana pocztą była jedynym sposobem komunikacji na odległość. Przed każdymi świętami ludzie wysyłali miliony kartek świątecznych. Niektóre z nich, po latach, trafiły do zbiorów Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej (PMKL).

Historia pocztówki, zwanej na początku odkrytym listem czy kartą korespondencyjną, sięga drugiej połowy XIX wieku. Jako pierwsza wprowadziła ją do obiegu poczta austro-węgierska, ale pomysł takiej formy kontaktu bardzo szybko stał się popularny na całym świecie. Polskie słowo pocztówka wymyślił sam Henryk Sienkiewicz. Pisarz wygrał konkurs na nawę kartki pocztowej.

Kartonowe dzieła sztuki

W bogatych zbiorach pocztówek PMKL jest wiele kartek bożonarodzeniowych. Najstarsze mają ponad sto lat. Przed wojną produkcją pocztówek zajmowały się znane i renomowane wydawnictwa, jak krakowski Salon Malarzy Polskich czy „Polonia”.

Wydawcy przykładali dużą wagę do ich wartości artystycznej. Reprodukowali dzieła mistrzów malarstwa, jak Tadeusz Okoń czy Ludwik Stasiak, chętnie korzystali z usług artystów specjalizujących się w grafice i sztuce użytkowej, jak pejzażysta i akwarelista Adam Setkowicz czy malarz i grafik Wacław Boratyński. Na przedwojennych pocztówkach można odnaleźć motywy sakralne i ludowe zwyczaje związane ze świętami Bożego Narodzenia.

Choinki, zimowe pejzaże, Mikołaj

W PRL-u pocztówki wydawało przede wszystkim Biuro Wydawnicze Ruch. Do końca lat 60-tych XX wieku, podobnie jak w latach międzywojennych, powszechne było korzystanie z usług malarzy i grafików. Wśród twórców kart świątecznych z kolekcji Podlaskiego Muzeum Kultury Ludowej pojawiają się takie nazwiska jak Jadwiga Iwaszkiewicz, Maria Orłowska-Gabryś czy Danuta Kosztaluk-Skowrońska.

Kartki z tego okresu są bardzo różnorodne. Oprócz przystrojonej choinki, pojawiają się na nich zimowe pejzaże, Mikołaj z workiem prezentów, czasem zwyczaje ludowe.

„Wesołych Świąt”

Pocztówki świąteczne, zarówno te przedwojenne, jak i te z okresu PRR-u, stanowią przekrój wielu technik plastycznych, od pastelów i akwareli, po drzeworyt. Czasem są to fotografie, czasem rysunki. Jeden element jest wspólny – napis „Wesołych Świąt” i oczywiście życzenia na odwrocie.

Dziś większość z nas wysyła je SMS-em albo pocztą elektroniczną, ale warto pamiętać, że zwyczaj ten rozpowszechnił się właśnie dzięki pocztówkom.

źródło i fot.: PMKL

oprac.: Anna Augustynowicz

